

Enamik õnnetusi hüüab tulles

Kooli algastme ehk esimese kolme klassi lõpetamisel tundub laps nii endale kui ka vanematele suure inimesena, kes teab palju ohtudest ja oskab end hoida. Ometi viitab vigastuste ja mürgistuste statistika vastupidisele. Mil moel saavad vanemad aidata lastel õnnetusi vältida?

2019. aastal registreeriti 0–14-aastastel lastel kokku 25 524 traumajuhtu, mis tähendab, et iga päev pöörduti arstiabi saamiseks ca 70 korral. Mainitud juhtumitest moodustasid erinevalt kõrguselt kukumised 15,4%, õnnetuse tõttu kaotas elu 26 last.

Sagedamini saavad õnnetuse momendil kannatada ülajäsemed – kuni 14,3% juhtudest, alajäsemete ja puusavigastused moodustavad 13,1% ning pea- ja kaelavigastused 12,2% kõigist arstiabi vajavatest õnnetusjuhtumitest. Just viimati nimetatuga kaasnevad sageli peavalud, raskused keskendumisel, mahajäämus õppetöös jms.

Laste osalus liiklusõnnetustes kasvab samuti järsult just kooliea saabudes, nii moodustab 10–12-aastaste vanuserühm kannatanutest 24% ja 13–15-aastaste vanuserühm 30%.

Millest selline hulljulguis ja sellega kaasnev riskikäitumine?

Noored riskivad sageli selleks, et avaldada muljet eeskätt oma eakaaslastele. Samas tahavad nad proovida võimeid ja piire, et hiljem oma “saavutustega” keldida.

10–14-aastased noored tahavad olla ja ongi väga iseseisvad, kuid vajavad siiski lapsevanema tuge. Enamik noori tahab kõike katsetada ja sageli lasuvad lapsevanemad neil proovida ka ohtlikke tegevusi, sest mõistavad lapse iseseisvuspüüdu. Vahel on lapsevanemad abitud, kuna nende arvamuse-

TEAVE

10 nippi lapsevanematele

- Organiseerige koos lapse sõpradega arutelusid, mille eesmärk on, et noored mõistaksid oma käitumise ja potentsiaalselt vigastustega lõppeva olukorra seoseid ning oma otsuste ja käitumise tagajärgi,
- õelge siiralt, mida mõtlete lapse käitumisest ja kuidas te end tunnete, ärge ajage seejuures nii-öelda moraali juttu,
- rääkige siiralt oma kogemustest ja käituge oma tõekspidamiste järgi,
- hoolitsege turvalise füüsilise keskkonna ja turvavarustuse eest, eriti jalg- või tõukerattaga sõites,
- eakaaslaste õpetamine on kõige parem õppimismeetod, seetõttu suunake noori ise ennetama vigastusi, näiteks koos vigastuste vältimise videot valmistades,
- veetke nooruslikult aega koos lastega ja nende sõpradega,
- näidake eeskujut, järgides enda või veel parem, koos lapsega kehtestatud reegleid turvaliseks käitumiseks: jalgrattamatkal kandke kiivrit, rulluisutades lisaks kiivri ka põlve- ja küünarnukikaitsmeid,
- andke praktilisi käitumissoovitusi, näiteks vanematele lastele võib soovitada sõita öösel peolt koju taksoga,
- õpetage turvaliselt kasutama tehnikat ja liiklusvahendeid,
- ärge soodustage riskiolukordadesse sattumist.

Sportimisel kasuta kiivrit ja kaitsmeid.

Foto internet

Lidl tuleb turule kaheksa kauplusega

Kuigi pikalt Eesti turule tulemiseks ettevalmistusi teinud Saksa jaemüügikett Lidl ütleb, et ta rajab praegu siia kaheksa poodi, on tänaseni selgusetu, millal need täpselt avatakse ja kas see jääb selle aasta sisse. Ettevõtte ise rõhutab vaid, et tahab kõik kaheksa poodi korraga avada.

Lidl Eesti märkis kolmapäeval, 28. juulil saadetud pressiteates, et ettevõtte on neljas Eesti linnas valmimas kaheksa poodi ning ettevõtte jätkab ka kontori- ja poetootajate värbamist. Kui eelmise aasta lõpus küündis ettevõtte töötajate arv 133-ni, siis nüüd on see juba 200.

Kaheksast rajatavast poest viis tuleb Tallinna, ülejäänud kolm Tartusse, Pärnusse ja Narva. Kuigi varem on Lidl öelnud, et tahab Eestis poed ava-

Üks Lidl'i avatavatest kauplustest Rannamõisa-Klooga maantee ääres.

Foto Ülo Russak

da juba selle aastanumbri sees, siis nüüd enam seda aastanumbrit pressiteates ei kasutatud.

Jaanika Jaago märkis, et avamisega on vara kommen-

teerida. “Lidlis on heaks tavaks avada alati mitu kauplust üheaegselt, nii saab see kindlasti olema ka Eestis,” põhjendas ta.

Peagi Eesti turul jala maha saav Lidl Eesti tellis hiljuti ka

ga ei arvestata enam nii palju kui varasemas eas ning neil jääb üle vaid aktsepteerida lapse omaette olemise ja tegutsemise soovi. Noorele annab see küll vabaduse tunde, kuid teiselt poolt jätab nad ilma vajalikest juhtnööridest ja emotsionaalsest toest.

Siiski saab vanem oma lapse heaks teha üsna palju, kui arvestab murdeea eripära. 10–14 aasta vanuses loeb eakaaslaste arvamus kõige rohkem. Meeldida tahetakse sõpradele ja seetõttu saavad vanemad lapsi aidata just sõprusringkondade kaudu ehk kaasates laste sõpru. Kuna noor vajab sõbralikku toetust kõige rohkem, võiksid ema ja isa pakkuda ennast sõbraks. Sõbralt ootavad noored aga tunnustust ja mitte kohut mõistvat suhtumist.

Traumaennetuses on kõige tähtsam usaldusliku suhte saavutamine oma lapsega, sest vastasel juhul ei pruugi vanem teada, kus on laps, millal ta abi vajab või millistesse potentsiaalselt ohtlikesse olukordadesse ta sattuda võib.

Pandeemial on olnud raske füüsilised ja vaimsed tagajärjed – selle all kannatasid mitte ainult täiskasvanud, vaid ka teismelised, kes jäid ilma vahetust suhtlusvõimalusest sõprade ja eakaaslastega. Nad jäid oma mõtetega ükski, sest kodus oli põletavaks probleemiks kumunenud vanemate töökaotus või tööotsingud, vähenenud sissetulekud ja pingest tekkinud tülid. Raske on olla teismeline sellise murekoorma all ning selle tunnistuseks on ainuüksi Tallinna lastehaiglas selle aasta nelja kuu jooksul enesetapukatse tõttu pöördunud 57 last ja noort.

Head lapsevanemad, püüdke mõelda, mida koos lastega ette võtta või kuidas nende pikka suvepuhkust turvaliselt sisustada. Kuulake ja mõistke neid!

ENE TOMBERG

Lastekaitse liidu president, lastearst

uuringu, millega taheti teada saada, kuidas suhtuvad eestlased toiduhindadesse.

Uuringufirma Norstat küsitlusest selgus, et 62% eestimaalastest hindab toitu kalliks ja 13% väga kalliks. Ainult 1% vastanutest peab toitu odavaks.

Peamiseks kriteeriumiks toidupoe valikul nimetavad eestlased kvaliteeti.

“Inimeste jaoks on väga oluline hind, mida mõjutab kiirenene inflatsioon ning üldine sisendhindade tõus toiduainetööstuses. Toidupoe valikul hindavad eestlased aga enim kvaliteeti. Kuna Lidl lähtub oma kaubavalikust vaid kõrgetest Saksa kvaliteedinõuetest, on meil hea meel näha, et kvaliteet on muutunud Eesti tarbijate jaoks esmatähtsaks,” märkis Lidl Eesti esindaja Katrin Seppel.

ÜLO RUSSAK

**MESINIKE
ÕPPEPÄEV**

**Keilas, Ohtu tee 5
14. augustil 2021
kell 11.00
Info tel 5194 5876**

**Kuidas mesilas suvi mööda läks.
Sügisene töö mesilas. Lektor Arvi Raie
Osavõtt on tasuta.**

Õppepäeva toetab Euroopa Liit Eesti mesindusprogrammi raames.

RAE VALLAVALITSUS TEATAB:

Detailplaneeringute koostamise algatamised
• Vaskjala küla Pärna tee 11 kinnistu ja lähiala detailplaneering

Detailplaneering on algatatud Rae Vallavalitsuse 27.07.2021 korraldusega nr. 1053. Planeeritav ala asub Vaskjala küla lääneosas, Aruküla tee ja Pärna tee vahelisel väljakujunenud väikeelamute alal. Juurdepääs krundile on Pärna teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 0,2 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on olemasolevale elamumaa krundile määrata ehitus- ja hoonestustingimused, juurdepääsud, tehnovõrgud ja haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas 20.09.2012 Rae Vallavolikogu otsusega nr 390 kehtestatud Rae valla Jüri aleviku ja sellega piirnevate Aaviku, Vaskjala ja Karla külaosade üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarbeks on väikeelamute maa-ala.

• Veneküla Veneküla tee 18 kinnistu ja lähiala detailplaneering

Detailplaneering on algatatud Rae Vallavalitsuse 27.07.2021 korraldusega nr. 1054. Planeeritav ala asub Rae valla kirde nurgas Veneküla tee ääres, väljakujunenud elamute alal ridakülas. Juurdepääs planeeritavale alale on Veneküla teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 2 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on moodustada kaks elamumaa sihtotstarbelist kinnistut ja üks transpordimaa sihtotstarbeline kinnistu Veneküla tee laiendamiseks, määrata ehitus- ja hoonestustingimused, juurdepääsud, liikluskorraldus, tehnovõrgud ja haljastus.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk ei ole vastuolus Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsusega nr 462 kehtestatud Rae valla üldplaneeringuga. Üldplaneeringu järgselt on planeeritava ala juhtotstarbeks määratud Veneküla tee äärde perspektiivne elamumaa ning Veneküla teest eemale perspektiivne haljasala parkmetsamaa.

Detailplaneeringu vastuvõtmine ja avalik väljapanek 25.08–08.09.2021 Rae Vallavalitsuses Aruküla tee 9. Vastuväiteid ja ettepanekuid detailplaneeringu osas esitada hiljemalt 08.09.2021

• Rae küla Lennujaama lõunaala kinnistute detailplaneering

Detailplaneering on algatatud Rae Vallavalitsuse 04.06.2019 korraldusega nr 703 ning vastuvõetud 27.07.2021 korraldusega nr 1052. Planeeritav ala asub Rae küla põhjaosas ning Soodevahe küla idaosas, vahetult Tallinna lennujaama maandumisraja ning Soodevahe tööstuspargi vahel. Juurdepääs planeeritavale alale nähakse ette Suur-Sõjamäe teelt (11290 Tallinn-Lagedi tee) alguse saavalt detailplaneeringuga kavandatavalt teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 49 ha.

Detailplaneeringu eesmärk on Pilvevälja ja Lennujaama kinnistutest välja jagada äri- ja tootmismaa ning transpordimaa kaassihtotstarbega kinnistud ning moodustada Lennuplatsi, Künka ja Roosimäe kinnistutest äri- ja tootmismaa kinnistud ning neid teenindavad transpordimaa kinnistud ning määrata ehitus- ja hoonestustingimused, juurdepääsud, tehnovõrgud ja haljastuse lahendus. Planeeringuala suurus on ligikaudu 49 ha.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on kooskõlas Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsusega nr 462 kehtestatud Rae valla üldplaneeringuga, kus planeeringuala maakasutuse juhtotstarveteks on määratud liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa ning perspektiivne äri- ja tootmismaa ning perspektiivne liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa.

Detailplaneeringu kehtestamine
• Järveküla Kindlusepealse kinnistu ja lähiala detailplaneering

Detailplaneering on kehtestatud Rae Vallavalitsuse 27.07.2021 korraldusega nr 1050. Planeeritav ala asub Järvekülas, Kindluse, Liiva ja Vana-Järveküla teede vahelisel olemasoleval ning perspektiivsel väikeelamute piirkonnas. Juurdepääs planeeritavale alale nähakse ette olemasolevalt Vibu ja Rohuvälja teelt. Planeeringuala suurus on ligikaudu 3,0 ha.

Detailplaneeringu eesmärk on jagada olemasolevast maatulundusmaast välja elamumaa, üldkasutatava maa ja neid teenindavad transpordimaa sihtotstarbelised kinnistud, määrata ehitusõigus ja hoonestustingimused, lahendada juurdepääsud, liikluskorraldus ja tehnovõrkudega varustamine ning haljastus.

Detailplaneeringu eesmärk on kooskõlas Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsusega nr 462 kehtestatud Rae valla üldplaneeringuga, mille järgi planeeritava ala juhtotstarbeks on määratud perspektiivne elamumaa juhtotstarve.

Täiendavalt on üld- ja detailplaneeringutega seotud materjalidega võimalik tutvuda <http://map.rae.ee>.